

11. Турченко Ю. Я. Український естамп / Юрій Якович Турченко. – АН УРСР: Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії. – К. : Наукова думка, 1964. – 335 с., іл.
12. Художники русской эмиграции (1917–1941) : биографический словарь / [авт. Д. Я. Северюхин, О. Л. Лейкинд]. – СПб : Издательство Чернышева. – 1994. – 592 с., илл.
13. Центральний державний архів – музей літератури і мистецтва України (ЦДАМЛМУ), ф. 208, оп. 2, од. зб. 158, арк. 5.
14. Ярова В. С. До питання атрибуції естампів Федора Надєждіна з колекції Харківського художнього музею / В. С. Ярова // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. / [за ред. Даниленка В. Я.]. – Харків : ХДАДМ, 2012. – С. 90–93.

УДК 7. 477

О. П. БАКОВИЧ

МАЙСТРИ САКРАЛЬНОГО ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХVІІІ СТОЛІТТЯ

У статті розглянуто творчість майстрів сакрального образотворчого мистецтва які працювали на території Західного Поділля у другій половині ХVІІІ ст., зокрема майстрів (малярів, скульпторів, різьбярів) місцевих шкіл та сусідніх регіонів. Висвітлено роботу мистецьких осередків регіону. Проаналізовано суспільну приналежність майстрів та їх творчий доробок, розглянуто підписні та датовані твори.

Ключові слова: ікона, іконопис, маляр, осередок.

О. П. БАКОВИЧ

МАСТЕРА САКРАЛЬНОГО ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА ЗАПАДНОГО ПОДОЛЛЯ ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ ХVІІІ ВЕКА

В статье рассматривается творчество мастеров сакрального изобразительного искусства, которые работали на территории Западного Подолья во второй половине ХVІІІ века., в частности мастеров (маляров, скульпторов, резчиков) местных школ и соседних регионов. Освещена работа художественных центров региона. Проанализирована общественная принадлежность мастеров и их творчество, рассмотрены подписные и датированные произведения.

Ключевые слова: икона, иконопись, маляр, центр.

О. Р. BAKOVYCH

MASTERS OF THE SACRAL FINE ART OF THE SECOND HALF OF THE ХVІІІ-TH CENTURY IN THE WESTERN PODILLYA

In the ХVІІІ -th century, in the Ukrainian sacral art a number of signed icons have been increased. It is connected with changes of painters self-awareness and some change of views about iconography in general. Besides the works belong to some styles in the iconography of the period under review, we can trace signs of the author's individual style. These tendencies can be observed particularly in the Western Podillya.

In the second half of the XVIII-th century there were artistic centres on the Western Podillya, which were concentrated around the monasteries of the Congregation of St. Basil. The largest art centres were the monasteries in Pochaiv (Volyn region), Zolochiv, Pidhirtsi (Galicia) and others, representatives of which also actively worked on the territory of the Western Podillya. Among the Basilian monks were muralists, portraitist, iconostasis carvers, engravers and others. The information about the activity of Paul Kozarkevych (1721–1787), Stefan (Samson) Skrytetskyi (1723–? (after 1784) is collected. It is also known that Denys Holovchynskyi (?–1784) painted, made decorative and figurative carving and performed works for the monasteries of the Western Volyn and Podillya. Another Basilian painter was a priest Isykhii Holovatskyi (1735–? (after 1771) who made frescoes in the monastery of the Basilian church of the Exaltation of the Holy Cross (1770–1771) and the wall paintings of the church of the Intercession of the Theotokos (1771) in Buchach.

Basilian masters who worked in Pochaiv and could have worked on the neighboring territories, in particular the Western Podillya, were Hnat Benkovskyi (1732–?) Antin (Antonina) Hrushetskyi (1734–?), T. Dunavskyi, brothers Ivan (Iakif, Iakynof) (1726–1781) and Stefan (Sava) (?–after 1785), carver Stefan from Kremenetsk.

Jesuit Order also played an important role in the second half of the 18th century. Besides teaching their monks who performed work on building and decorating churches, they were also promoting secular masters. Among them there was Pavlol Hizhytskyi – an architect and designer, who created the project of iconostasis and altar for Basilian monastery church in Pidhirtsi.

On the territory of Western Podillya, in the second half of the XVIII-th century Lviv painters worked, namely muralist Stanislav and Marcin Stroinski, Joseph Yazvinski, Tomash Gertner, Joseph Hoynytskyi, Yurii Radyvylovskyi, monk Paulin Marcalii Dobzhenivskyi.

It also could be named the painters of whom we have little documentary information but know them for signatures on works: Horach N. Andriy Soletskyi, Stefan – Terebovlya painter. More information is about Anton Lesytskyi – a painter of the second half of the XVIII-th century from Rohatyn. His signature was found on the side of the throne of the church of Translation of the Relics of St. Nicholas in Slovyatyn village, Berezhany district dated from 1777, as well as the icons of the iconostasis in Holdovychi and Holodivka villages, Rohatyn district.

The iconostases of the Nativity of the Theotokos Church (the middle of XVIII-th century (after 1750) in Novosilka village, Pidhayetsk district, St. Nicholas church (1760 years) in Kalne village, Koziv district and the church of Resurrection of Jesus (early XIX-th century) in Kalne village, Zboriv district belong to the touch of one master, who is also the author of the mural painting (1773–1774) and the four icons on the canvas in the Church of Nativity in Novosilka village, Pidhaysi district.

Sculptural school was in Mykulyntsi town where Hryhoriy from Mykulyntsi, Martyn Tvardovkyi, Yosyp Lorents and Hryhoriy Chorny worked. On the Western Podillya the masters of the Lviv school of sculpture also worked.

Thus, we can conclude that on the Western Podillya in the second half of the 18th century some masters of sacral art worked and functioned art centres. It should be noted that creativity of the most artists is associated with iconostasis ensembles.

Key words: *icon, icons, painter, centre.*

Іконопис Західного Поділля, аналогічно як і всіх західних земель України у другій половині XVIII ст., втрачає одну з усталених середньовічних рис – анонімність. Із середини XVII століття автори починають підписувати свої твори. Кількість підписаних ікон значно збільшується у XVIII ст., що пов'язано із змінами у самоусвідомленні іконописців та певній зміні поглядів щодо іконопису. Вже досить чітко у цей період проявляються індивідуальні манери письма, а імена малярів ікон зафіксовані також у різних церковних і світських документах. Виразнішими та більш впізнаваними стають риси окремих іконописних осередків та шкіл. Хоча багато творів все ж залишаються анонімними, за індивідуальними образотворчими ознаками та особливостями ми можемо визначити їхню приналежність до певного регіону, іконографічного осередку чи творчості маляра. Також можемо сказати, що творчість найвідоміших українських майстрів цього часу пов'язана з іконостасним живописом.

Актуальність роботи полягає у розгляді творчості майстрів, які працювали у другій половині XVIII ст. на Західному Поділлі, яке є малодослідженим як окремий регіон, адже мистецтво Західного Поділля цього періоду часто розглядають у контексті мистецтва Західної України.

Окремих досліджень, що стосуються розгляду робіт майстрів, які працювали на території Західного Поділля означеного періоду, у сучасному мистецтвознавстві бракує. Проте знаємо, що на цій території працювали як місцеві майстри, так і приїжджі, зокрема польські.

Інформацію про польських малярів та майстрів, що працювали також і на території Західного Поділля, подає «Słownik malarzów polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej przebywających» [18; 19].

Відомості про майстрів цього періоду подає М. Голубець у праці «Малярі-василіяни на тлі західноєвропейського малярства XVIII ст.» [3], В. Мельник [8], певну інформацію знаходимо у монографії П. Жолтовського «Словник-довідник українських художників XIV–XVIII ст.» [5], а також у дослідженнях В. Александровича. Проте науковці не виокремлюють імена майстрів-іконописців та різьбярів другої половини XVIII ст., які працювали на території Західного Поділля.

Мета статті – виокремити та розглянути відомості про майстрів сакрального образотворчого мистецтва які працювали на території Західного Поділля у другій половині XVIII с. Вібрана інформація дає змогу дізнатися як про окремих майстрів, так і про малярський осередок у василіанському монастирі в Почаєві¹, майстри якого працювали також і на території Західного Поділля у другій пол. XVIII ст. Одним із основних центрів зосередження василіанських іконописців у XVIII – першій половині XIX ст. був Бучач, але найбільше ченців-василіан працювало все ж у Почаєві. Зафіксовано, що, принаймні, сім малярів мешкало у Почаєві постійно, хоч часто переїжджали і в інші монастирі, зокрема Підгорецький, Бучацький, Золочівський, Терехівський, Завалівський, Краснопушчанський [6, с. 84], Угорниках, Сокільці, Задарові, Струсові.

Серед монахів василіан були художники – монументалісти, портретисти, різьбярі іконостасів, ілюмінатори книг. Відомо, що у 1759 і 1767 рр. роботу над іконостасом у Вічині 1759 р. (тепер у с. Озерна Зборівського р-ну) продовжували ченці-василіяни Памво Козаркевич та Самсон Скритецький [10, с. 154]. Козакевич Павло (Памва) народився в 1721 р. в с. Чернява на Перемишлянщині, 1746 р. був малярем Почаївського монастиря, в 1749 р. був відправлений для навчання у Кам'янець-Подільський до відомого там маляра Юрія Радивилівського, у 1754 р. перейшов до львівського Онуфріївського монастиря, а через рік повернувся до Почаєва, де йому були доручені малярські роботи, звідти перейшов до Крем'янця, а тоді до с. Вічиня, помер у 1787 р. [6, с. 184].

Скритецький Степан, Самсон (народився у 1723 р. в м. Хирові, як маляр у 1750 р. вступив до Добромільського монастиря) у 1767 р. перебував в Уневі, де малював ікони до новозбудованої церкви вічинського монастиря, потім жив у Завадові, Щеплотах, Краснопуші, Терехівлі, Струсові, Язениці, в 1784 р. був ігуменом і парохом в Чорткові [5, с. 209].

Денис Головчинський, який прийняв постриг у 1743 р. в Милецькому монастирі на Волині, займався живописом, декоративною та фігуративною різьбою на дереві. За своє життя (помер у 1784 р.) відвідав монастирі, зокрема у Терехівлі, Почаєві, Підгірцях [6, с. 84]. Можемо припустити, що у цих місцях були його іконописні твори.

Ще один маляр-василіянин о. Ісихій Головацький (1735–кін. XVIII ст., як маляр вступив до Почаївського монастиря у 1762 р., також жив у Загорівському та Підгорецькому монастирях [5, с. 28]) прибув з Почаєва та виконав фрески монастирського василіанського храму Воздвиження Чесного Хреста (1770–1771) та настінний розпис церкви Покрови (1771 р.) у Бучачі [13, с. 129]. Ісихій Головацький є автором ікони Благовіщення, що над престолом у церкві св. Онуфрія у Підгірцях [2, с. 133].

¹ З 1713 по 1832 р. Почаївський монастир був греко-католицьким, належав до Василіанського Чину. Див. Т. Н. Skrzypecki. Potok Złoty na tle historii polskich kresów południowo-wschodnich. – Opole: Solpress, 2010. – 256 s.

До майстрів-василіян, які працювали в Почаєві та могли виконувати роботи і в сусідніх територіях, зокрема Західного Поділля, належать Гнат Беньковський (народився у 1732 р. в с. Вовищах неподалік Володимира-Волинського, став монахом у 1753 р., жив у Низькиничівському, Кристинопільському, Дрогобицькому монастирях) [5, с.13], Грушецький Антін (Антонін (народився у 1734 р. на Волині, як маляр у 1751 р. вступив до Почаївського монастиря, малював іконостас для с. Супраслі, одна його робота є у Підгорецькому монастирі) [5, с. 31], Дунаївський Т. (маляр XVIII ст., малював іконостас для церкви м. Розвадова) [5, с. 35], Венедиктович Варсонофій (чернець-маляр Пліснесько-Підгорецького монастиря, у 1772 році реставрував монастирську ікону Богородиці) [5, с. 20].

Орден єзуїтів також відіграв важливу роль у другій половині XVIII ст. Тут навчалися ченці, які виконували роботи з будівництва та оздоблення костелів та церков. Серед них Павло Гіжицький – архітектор та декоратор, котрий створив проект іконостаса-вівтаря монастирської церкви василіян у Підгірцях (церква св. Онуфрія збудована 1726–1750 рр.). Виконав цей проект кременецький майстер Сницар Степан (василіянин), який працював у згаданому храмі у Підгірцях упродовж 1754–1766 рр. саме чи не вперше об'єднав іконостас східного обряду з вівтарем західного [4, с. 11]. Там же було створено і два бічні вівтарі: Усікновення Чесної Глави святого Івана Хрестителя і Преображення Господнього.

На території Західного Поділля працювали і львівські малярі. Одним із них був художник-монументаліст Станіслав Строїнський, який у 1759 році отримав статус *Pictor Sacrae Regiae Majestati* (Маляр Його Королівської Величності), оздоблював фресками костели у Львові, а також домініканський костел (1749–1779 рр.) у Тернополі [12, с. 5], виконав розписи вівтарної частини храму домініканського монастиря в Підкамені (1766), оформлення костелу Вознесіння Пресвятої Богородиці в Наварії [9], фрески склепіння к. Марії Магдалини (1774 р.) у с. Кукульники [17, с. 398]. Мав учнів, серед яких були Язвінський Йозеф, Гертнер Томаш, Хойницький Йозеф [18, с. 263–264], Юрій Радивилівський, монах-паулін Марцелій Добженівський. Разом із ним працював його молодший брат Строїнський Марцін [18, с. 266].

Готфрід Гофман – архітектор храму Воздвиження Чесного Хреста у Бучачі та автор проекту Успенського собору в Почаєві. Усю подальшу роботу з будівництва храму здійснювали львівські зодчі та скульптори – брати Петро та Матвій Полейовські. А з 1775 р. будівництвом також керував український архітектор Франциск Ксаверій Кульчицький [19, с. 83]. Саме М. Полейовський одержав замовлення від свого покровителя – фундатора Почаївського монастиря Миколи Потоцького. Як свідчив сам Полейовський у листі до ігумена від 1 січня 1783 р., покровитель знав його з юних літ, оскільки він вивчав скульптуру та архітектуру у митців, які перебували на службі у М. Потоцького [15, с. 39]. За угодою 2 лютого 1781 р. майстер зобов'язувався виконати шість вівтарів. М. Полейовський організував в Почаєві свою майстерню, що свідчить про великий обсяг замовлення, яке вимагало значного людського потенціалу. Тому виконання самої скульптури, природно, було перекладено на помічників. Над вівтарями майстер працював з липня 1781 по травень 1783 р. [14, с. 144]. Разом з ним працювали Василь Бернакевич та львівський скульптор Франціск Оленський. Уявлення про вівтарі Полейовського дає лише акварель Т. Г. Шевченка 1846 р. з виглядом інтер'єру Успенського собору [11, с. 123].

Ю. Радивилівський – маляр другої половини XVIII ст., який жив і працював у Кам'янці-Подільському. Разом із Лукою Долинським у 1749 р. у Львові виконував ікони для іконостасу в соборі Св. Юра, а також у галереї короля Станіслава Августа була його ікона «Обрізання дитяти Ісуса». Він створив великі релігійні композиції «Архиєрей», «Поява апостолів» [18, с. 141]. На думку дослідників Грималюк Р., Гупало Н., Жишкович В. Ю. Радивилівський разом із одним із братів Калиновичів був автором іконостасу 1765–1767 рр. церкви св. Миколая у Золочеві. Це брати Іван (Іакіф, Іакиноф) Калинович (народився у 1726 р. на Поділлі, в 1751 р. був малярем у Почаївському монастирі) з 1773 р. жив у Золочівському, а з 1775 р. у Щеплотському монастирях (де й помер у 1781 р.) [5, с. 41], та Степан (Сава) Калинович (народився у с. Довжок) у 1760 р. був малярем Почаївського монастиря [5, с. 42], а згодом жив і творив у Підгорецькому, Добромільському, Загорівському та Крехівському монастирях [4, с. 11] (де близько року виконував малярні роботи), Теревовлі та Завалові, а в 1785 р. одержав посаду

закристяна у монастирі Львова [5, с. 42]. Також у Крехівському монастирі у 1778 р. жив Стронецький Петро, який намалював вітварі ікони св. Аполонії, Варвари та Василя Великого; звідти переїхав до Почаєва [5, с. 90]. Переважно для Крехівського монастиря працював і маляр XVIII ст. Угнівський [5, с. 94].

Над входом до церкви с. Зарваниця над Стрипою є напис: «храм сей пресв. Троицы созданный р. б. 1754 первее живописцем Андреем Солецким 1784 прикрашен, а обновы трудом всечеснейшего господина Иоанна Мандычевского наместника и пароха Зарваницкого також де и жертвами побожных христян р. б. 1859 Антоній Качмарський живописец». Очевидно, той же Солецький намалював образ Богородиці для церкви с. Кулаківці, який пізніше був перенесений до церкви с. Городок при усті р. Серет [5, с. 87]. Про згаданого вище Антонія Качмарського є також відомості, що він виконував настінні розписи 1801 р. у Бернардинському костелі у Збаражі [7, с. 146].

Окремо можна виділити малярів, про яких ми маємо мало документальної інформації, а знаємо їх за підписами на творах: Горач Н. – автор ікон двостороннього феретрона 1776 р. із зображенням Покрови Пресвятої Богородиці та св. Миколая (Тернопільський обласний краєзнавчий музей); Стефан – теребовлянський маляр, у 1770 р. розписував церкву в с. Олександрівка [6, с. 164].

Дещо більша інформація відома про Антона Лесицького – маляра другої половини XVIII ст. з м. Рогатина [5, с. 143]. Збережено підпис майстра на бічному престолі у церкві Перенесення мощей св. Миколая у с. Слов'ятин Бережанського р-ну: «A.D. 1777, Antoni Lesicki M. Rohatynsky», з чого дізнаємось про приналежність твору маляреві рогатинському маляреві Антонію Лесицькому та рік виконання – 1777. Також є збережено ряд підписаних майстром ікон на Рогатинщині: у церкві с. Голдовичі в іконостасі на іконі празників є його підпис [5, с. 143]; підписана і датована ікона Воскресіння Господнього празникового ярусу церкви с. Голодівка (нині с. Луковище), а також ікона Воскресіння Христового 1777 р. з Рогатина. З цього робимо висновок, що маляр працював на території сучасного Бережанського району, частина якого у період другої половини XVIII ст. належала до Рогатинського повіту.

Збережено іконостаси церков Різдва Богородиці (сер. XVIII ст. (після 1750 р.) с. Новосілка Підгаєцького р-ну, св. Миколая (1760-ті рр.) с. Кальне Козівського р-ну та Воскресіння Христового (поч. XIX ст.) с. Кальне Зборівського р-ну., що належать руці одного майстра, який також є автором стінопису 1773–1774 рр. та чотирьох ікон на полотні у церкві Різдва Богородиці с. Новосілка Підгаєцького р-ну.

На території Західного Поділля працювали майстри львівської скульптурної школи: Себастьян Фесінгер, Йоган Пінзель, Петро та Матвій Полейовські, Антон Осинський, Франциск Оленський, Михайло Філевич, Іван та Микола Оброцькі, Іван Щуровський, Кароль Бужинський, Мартин Твардовський, Ян Крушановський. До творчого доробку кожного з них належать як комплексні облаштування сакральних інтер'єрів, так і виконання окремих їх елементів [1, с. 50]. Наприклад, Антон Штіль, який разом із Й.Пінзелем працював над рельєфними образами до трьох вітварів парафіяльного костелу у м. Монастириська [4, с. 23], є автором, як вважають Грималюк Р., Гупало Н., Жишкович В. [4, с. 29–30], скульптур для іконостасу церкви св. Миколая у Золочеві.

Скульптори тісно співпрацювали з будівничими та об'єднувались у своєрідні будівельні «фірми». Однією з них керував Б. Меретин. Його «будівельна «фірма» нерідко одночасно працювала над спорудженням і переобладнанням декількох сакральних об'єктів, фундаторами яких були заможні люди, а тому можна припустити, що для всіх них архітектор міг наперед (ще до завершення будівництва того чи іншого храму) готувати абриси вітварів, амвонів та інших елементів внутрішнього обладнання» [1, с. 51].

У цей час у Європі були поширені збірники із проектами вітварів та амвонів які були видані у Німецькому Аугсбурзі і якими користувались майстри як взірцями та каталогами для архітектонічної побудови та пластичного вирішення своїх робіт та як приклади – своєрідні каталоги можливих варіантів виконання робіт які показували замовникам [1, с. 51].

Окрім майстрів львівської скульптурної школи на території Західного Поділля працювали й інші майстерні. Наприклад, у Микулинцях була скульптурна школа, бо згідно з

архівними згадками, опублікованими М. Гембаровичем, скульптури амвону монастирської церкви св. Онуфрія у 1770–1772 р. Підгірцях виконали місцеві майстри, зокрема Григорій з Микулинець [15, с. 42]. Також відомо, що внутрішнє оздоблення костелу у Микулинцях виконали місцеві майстри, зокрема скульптор Мартин Твардовський [16, с. 133], а можливо, як вважає О. Бобровський, і його майстерня. Сницарі з Микулинець – Йосиф Лоренц та Григорій Чорний – у 1771 р. виконали амвон церкви св. Онуфрія у Підгірцях [2, с. 133]. Тому можемо припустити, що майстри згаданої майстерні працювали не лише у католицьких, а й у греко-католицьких храмах.

Отже, відомо багато імен майстрів-малярів та сницарів сакрального образотворчого мистецтва, які проживали чи працювали на території Західного Поділля у другій половині XVIII ст. Вагоме місце серед них займали майстри-василіани. Окрім того, тут працювали майстри із сусідніх регіонів, зокрема Галичини, а особливо зі Львова, та приїжджі з-за меж території України. Частина малярів мали можливість здобувати мистецьку освіту в Європі, зокрема в Римі – Академії св. Луки, що давало їм можливість орієнтуватись та працювати у руслі західноєвропейських мистецьких тенденцій. Таким чином, на території Західного Поділля у розглянутий період у сакральному образотворчому мистецтві ми можемо бачити синтез західноєвропейських впливів та національних традицій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бобровський О. Пізньобарокові та рококові амвони Східної Галичини. Мистецтвознавство і дослідження / О. Бобровський // Бюлетень Львівського філіалу Національного науково-дослідного реставраційного центру України. – Львів, 2007. – № 1 (9). – С. 50–57.
2. Вуйцик В. Українські церкви Бродівського району / В. Вуйцик, С. Івасейко, В. Слободян. – Кн. 1. – Львів : Місіонер, 2000. – 192 с.
3. Голубець М. Малярі-василіани на тлі західноукраїнського церковного малярства XVIII ст. / М. Голубець // ЗЧСВВ. – 1930. – Т. III. – Вип. 3–4. – С. 447–448.
4. Грималюк Р. Церква святого Миколая у Золочеві / Р. Грималюк, В. Вуйцик, Н. Гупало, В. Жишкович. – Львів : Місіонер, – 2007. – 48 с.
5. Жолтовський П. Словник-довідник українських художників XIV–XVIII ст. Монографія. 1977. Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України. – Архів. – Ф.1, оп.2, спр. 135. – 246 с.
6. Жолтовський П. Український живопис XVII–XVIII ст. / П. Жолтовський. – К., 1978. – 327 с.
7. Лисун Ярина. Монументальний живопис Галичини в контексті західноєвропейського бароко. Джерела творчості Станіслава Строїнського / Я. Лисун // Апологет. Матеріали IV Міжнародної наукової конференції. – Львів, 2011. – 146 с.
8. Мельник В. Сакральне мистецтво Галичини XV–XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею / В. Мельник. – Альбом. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2007. – 224 с.
9. Станіслав Строїнський. <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
10. Чуйко О. Д. Роль чину св. Василя Великого у розвитку культурно-мистецького життя Західної України XVIII ст. / О. Чуйко // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв – Харків : ХДАДМ, 2006. – № 12. – С. 149–157.
11. Шевченко Т. Г. Мистецька спадщина: у 4-х. – Т. 1, кн. 1 / Т. Г. Шевченко. – К. : Мистецтво, 1961. – 174 с. : іл.
12. Шубарт П. Про візитку Тернополя і Дрезден у Микулинцях. Архітектурні витвори Августа Мошинського / П. Шубарт // Україна молода [електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://www.umoloda.kiev.ua/number/2294/196/81691/>
13. Barącz S. Pamiętki buczackie / S. Barącz. – Lwów : «Gaz. Nar.» J. Dobrzańskiego, 1882. – 168 s.

14. Dutkiewicz J. E. Fabryka cerkwi Wniebowziescia N. M. P. w Poczajowie / J. Dutkiewicz // Dawna sztuka, 1939, zeszyt 2. – 144 s.
15. Gebarowicz M. Prolegomena do dziejow lwowskiej rzeźby rokokowej / M. Gebarowicz. – Artium Quaestiones. – T. 3. – Poznan, 1986. – S. 5–46.
16. Hornung Z. Majster Pinsel snycerz. Karta z dziejow polskiej rzeźby rokokowej / Z. Hornung. – Wrocław, 1976. – 133 s.
17. Rakowski Grzegorz. Przewodnik po Ukrainie Zachodniej / G. Rakowski. – Część II. – Podole. Pruszków : «Rewasz», 2005. – 443 s.
18. Słownik malarzow polskich tudziej obcych w Polsce osiadlych lub czasowo w niej przebywajacych. Przez Edwarda Rastawieckiego. – T. 2. – Warszawa : drykarnia s. Orgelbranda, 1851. – 354 s.
19. Skrzypecki T. H. Potok Złoty na tle historii polskich kresow południowo-wschodnich / T. Skrzypecki. – Opole : Solpress, 2010. – 256 s.

УДК 745.52 (477)

I. С. ТЮТЮННИК

ФУНКЦІОНУВАННЯ АВТОРСЬКОЇ ВИБІЙЧАНОЇ ТКАНИНИ У ВІТЧИЗНЯНОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті розглянуто відмінні за технологією процеси фарбового декорування текстилю початку ХХІ ст. з відповідно різними візуальними характеристиками та смисловим навантаженням, сферами побутування, які проте можна об'єднати під спільною назвою вибійки або друку. Це авторське фарбове ручне оздоблення тканини способом ситодруку, механізований друк та ручна вибійка дошками (штампами чи через трафарет). Висвітлено відповідно рівні їх функціонування у мистецькому просторі як експериментальної складової авторської техніки художників текстилю, засобу декорування одягу та історичної реплікації вибійчаних виробів з творчим переосмисленням народної орнаментики.

Ключові слова: авторський текстиль, друк на тканині, ручна вибійка, реплікація, етномодерн.

I. С. ТЮТЮННИК

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ АВТОРСКОЙ НАБИВНОЙ ТКАНИ В ОТЕЧЕСТВЕННОМ КУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ НАЧАЛА ХХІ ВЕКА

В статье рассмотрены различные по технологии процессы красочного декорирования текстиля начала ХХІ в. с соответственно различными визуальными характеристиками и смысловой нагрузкой, сферами бытования, которые однако можно объединить под общим названием набивки или печати. Это авторская красочная ручная отделка ткани методом шелкографии, механизированная печать и ручная набойка досками (штампами или через трафарет). Освещены соответственно уровни их функционирования в художественном пространстве как экспериментальной составляющей авторской техники художников текстиля, средства декорирования одежды и исторической репликации набивных изделий с творческим переосмыслением народной орнаментики.

Ключевые слова: авторский текстиль, печать на ткани, ручная набойка, репликация, этномодерн.